

LOUIS BRAILLE

Fa unes setmanes vaig tenir l'oportunitat i el plaer de visitar la casa natal de Louis Braille, el creador del sistema de lectura i escriptura que avui fan servir les persones cegues d'arreu del món. En motiu del seu 15è aniversari, l'Associació Catalana per a la Integració del Cec (ACIC, una petita entitat que treballa amb insistència perquè la nostra societat no posi barreres a les persones amb discapacitat en els diversos àmbits de la vida –cultura, feina, informació, transport, etc-, va organitzar una estada de tres dies a París amb l'objectiu principal de fer la visita a la casa natal de Louis Braille i, de passada, conèixer algunes de les diverses i interessants estratègies que en un seguit de museus fan que la cultura sigui realment accessible a tothom.

Louis Braille va néixer l'any 1809 a Couvray, un petit poble que es troba a uns 40 quilòmetres de París (força a prop del conegut Eurodisney). De ben petit va perdre la visió per un accident amb unes eines que el seu pare feia servir per treballar el cuir. Als deu anys va ingressar a l'Institut de Joves Cecs que hi havia a París i que havia fundat Valentin Haüy –un home paradigmàtic de l'esperit il·lustrat del s. XVIII i que va fundar una escola per a nens i joves cecs i va inventar un sistema de lectura amb lletres en relleu per tal que els joves cecs deixessin de ser analfabets. I mentre Braille era un jovenet estudiant va començar a imaginar i a crear, tot inspirant-se en la idea d'un militar que volia fer un codi de punts i ratlles en relleu per enviar missatges secrets als seus soldats, un sistema de lectura i d'escriptura més àgil i eficaç que el que havia inventat Haüy i amb el qual ell mateix havia après a llegir i a escriure. L'invent és prodigiosament senzill: a partir d'un signe bàsic de sis punts (dues petites columnes paral·leles amb tres punts cadascuna, una mica com la capsa de mitja dotzena d'ous posada en vertical) es generen totes les lletres, el signes de puntuació, els números, els signes matemàtics i els musicals.

Amb sis punts tota la cultura queda oberta, a l'abast de la mà.

La casa on va néixer i a on passava els estius Louis Braille és avui un petit i acollidor museu. La petita estança on va néixer i on va viure amb els seus pares i dos germans conserva l'aire popular, treballador i modest d'una família que vivia gràcies a l'esforç quotidià de tots plegats. En una dependència adjacent s'han col·leccionat eines i documents diversos de la família i del propi Louis Braille: des d'algunes eines per treballar el cuir, a una pauta per escriure que va fer servir ell mateix, fins a un got amb la data de 42 gravat en braille i que va ser el regal del seu penúltim aniversari que li van fer els seus companys i amics de l'Institut on va estudiar i on es va quedar com a professor. La senzillesa del lloc, dels objectes, de l'aire que s'hi respira, fa més punyent i clara l'emoció de tenir a la mà les coses que van definir i resseguir la vida d'una persona que va fer un pas de gegant perquè les persones cegues accedissin a la cultura.

Més enllà de la història i la gran aportació que va fer Braille, també sorprèn la cura amb què el museu –aquest petit museu i tantes altres coses escampades pel territori francès –es manté i es difon. En el poble s'indica amb rètols clars la presència de la casa museu de Braille i la pròpia gent del poble t'hi acompanya amb interès i simpatia. Es nota que es valora allò que es té, que s'intenta difondre, que es vol fer acollidor. Sembla certa aquella idea que a França de qualsevol fet, de tots els personatges, se'n treu partit, se'n marca la importància –potser simplement per reforçar el seu xovinisme i la creença ara ja tan llunyana i una mica ridícula que són el centre del món. Evidentment no envejo el xovinisme ni el ferotge centralisme que defineix l'essència d'aquest estat veí, però sí que envejo la voluntat de valorar allò que poden aportar, les ganes de mostrar allò que han fet o allò que han sabut donar a la humanitat. Si penso una mica en la manera d'aprofitar la història i la cultura, els fets i els personatges significatius, com a

atractius turístics en el nostre àmbit, per aquestes tristes i dissortades latituds, em cau l'ànima als peus. És evident que els nostres governants –polítics, gestors culturals, responsables de la política turística- no tenen cap intenció d'aprofitar les aportacions de personatges importants com a atractiu turísticocultural. Si pensem en una perspectiva cultural, em sembla que no tenim més remei que continuar pensant que estem molt lluny d'Europa. Louis Braille i el seu mestre Valentin Haüy creien que saber i poder llegir i escriure era la peça fonamental per a fer homes i dones lliures, responsables, cultes, honestos. Ara han passat quasi dos-cents anys des que Braille va enginyar el seu meravellós sistema i podem saber per experiència que tenien raó a mitges, o millor dit, ara estem convençuts que saber llegir és fonamental però no implica necessàriament que es faci servir per un bon ús, que faci a les persones inequívocament millors.

Sigui com sigui, deixo constància aquí d'una felicitació emocionada per aquells que mantenen viva la figura d'una persona que va fer una aportació tan essencial a la història de la cultura contemporània.

Joan Heras